

ПРАВОВА ПРИРОДА ПОДАТКОВОГО ОБОВ'ЯЗКУ

Стаття 67 Конституції України передбачає, що кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом. [1]. Ця норма є прикладом правомірної поведінки громадян, які зобов'язуються сплачувати податки і збори та мають імперативний характер через процес оподаткування для формування фінансового підґрунтя реалізації соціальних програм на рівні держави та забезпечення економічної та фінансової безпеки держави тощо [6].

Основним поняттям податкового права виступає «податковий обов'язок», з яким пов'язана динаміка більшості податкових правовідносин, адже існування податкових правовідносин навряд чи було б можливе без його наявності [3, с. 358]. Прийнявши 2 грудня 2010 р. Податковий кодекс України законодавці нормативно закріпили категорію «податковий обов'язок», яка раніше користувалась лиш у науковому обігу. При цьому в науці податкового права все чіткіше проявляється підхід до податкового обов'язку як до складної категорії, яка містить низку елементів. У той же час спірними є питання щодо кількості таких елементів, їх вмісту, співвідношення між собою тощо. Вирішення цих питань є актуальним й нині, а їх розв'язання має важливе як теоретичне, так і практичне значення.

Згідно із п. 36.1 ст. 36 Податкового кодексу України «податковим обов'язком визнається обов'язок платника податку обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку та збору в порядку і строки, визначені цим Кодексом, законами з питань митної справи» [2].

Ефективність реалізації функції держави та місцевого самоврядування залежить від стану виконання суб'єктами податкового обов'язку.

Характерною особливістю податково-правового регулювання є юридична нерівність суб'єктів податкового права, що базується на нееквівалентній природі фінансових відносин, яка відбивається у змісті та структурі прав і обов'язків суб'єктів податкового права [4, с. 97]. У теорії податкового права зміст податкового обов'язку має 2 значення. По-перше, у вузькому значенні податковий обов'язок зводиться лише до обов'язку сплатити певні суми податків і зборів [5, с. 168]. По-друге, у широкому розумінні податковий обов'язок включає три взаємопов'язаних блоки: 1) обов'язок з податкового обліку; 2) обов'язок зі сплати податків і зборів; 3) обов'язок з подання податкової звітності [5, с. 169].

Підсумовуючи вищесказане, можна сказати, що податковий обов'язок є видом та мірою необхідної та належної, а також можливої поведінки платників податків [6]. Саме ця категорія податкового права є важливою для наповнення державного бюджету коштами, адже основна частина доходів держави формується за рахунок виконання усіма конституційно встановленого обов'язку зі сплати податків, зборів в порядку і розмірах, встановлених законом. Тому податки повинні сплачуватися у повному обсязі, у встановленому законодавством порядку, та у відповідні терміни. Невиконання суб'єктами свого податкового обов'язку порушує баланс відносин громадян із державою, через що остання не має можливості ефективно виконувати покладені на неї функції.

Список використаних джерел

1. Конституція України : від 28.06.1996 р., № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Податковий кодекс України : від 02.12.2010 р., № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 112.

3. Кучерявенко М. П. Курс податкового права : Загальна частина : в 6 т. / М. П. Кучерявенко. — Х. : Право, 2002— .— Т. 2 : Вступ в теорію податкового права. — 2004. — 600 с.

4. Кучерявенко Н.П.:Податковий обов'язок : зміст та особливості правового регулювання – 2002. – № 5. – С. 96 –97.

5.Основи податкового права: Навчальний посібник/ Під ред. М.П. Кучерявенко – Харків: Легас, 2003. – 384 с.

6. Електронний коментар до Податкового Кодексу України від 02.12.2010 р – http://tc.asta.edu.ua/dkpkukomentar/1_s36/index_2.htm